Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2025. gada 5. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Starptautiski gaisa pārvadājumi – Monreālas konvencija – Gaisa pārvadātāju atbildība – 19. pants – Zaudējumi, kas radušies pasažieru, bagāžas vai kravas gaisa pārvadājumu aizkavēšanās dēļ – 31. panta 2. punkts – Sūdzību pieteikšanas termiņš – Sūdzība pirms dienas, kad attiecīgā bagāža tika nodota tās saņēmēja rīcībā

Lietā C-292/24

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa, Vācija) iesniegusi ar 2024. gada 2. janvāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2024. gada 25. aprīlī, tiesvedībā

AD

pret

Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal,

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs S. Rodins [*S. Rodin*] (referents), tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– AD vārdā – *M. Hotes*, *Rechtsanwalt*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *G. von Rintelen* un *N. Yerrell*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 31. panta 2. punkta otro teikumu Konvencijā par dažu starptautisko gaisa pārvadājumu noteikumu unifikāciju, kas noslēgta 1999. gada 28. maijā Monreālā, ko Eiropas Kopiena parakstījusi 1999. gada 9. decembrī un kas tās vārdā apstiprināta ar Padomes 2001. gada 5. aprīļa Lēmumu 2001/539/EK (OV 2001, L 194, 38. lpp.; turpmāk tekstā – "Monreālas konvencija"); attiecībā uz Eiropas Savienību šī konvencija stājusies spēkā 2004. gada 28. jūnijā.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp aviopasažieri AD un aviosabiedrību *Iberia Líneas Aéreas de España SA Operadora Unipersonal* (turpmāk tekstā – "*Iberia*") par pēdējās minētās atbildību par zaudējumiem, kas radušies AD un ar viņu ceļojošo personu bagāžas gaisa pārvadājuma aizkavēšanās dēļ.

Atbilstošās tiesību normas

Monreālas konvencija

3 Saskaņā ar Monreālas konvencijas trešo apsvērumu valstis, kas ir šīs konvencijas puses, "atzīs[t] to, cik svarīgi ir nodrošināt patērētāju interešu aizsardzību starptautisko gaisa pārvadājumu jomā un vajadzību pēc taisnīgas kompensācijas, kas noteikta, balstoties uz atlīdzināšanas principu".

4 Šīs konvencijas piektajā apsvērumā noteikts, ka "valstu kolektīvā darbība turpmākajai dažu noteikumu saskaņošanai un kodificēšanai, kas reglamentē starptautiskos gaisa pārvadājumus, jaunas konvencijas veidā ir vispiemērotākais līdzeklis objektīva interešu līdzsvara panākšanai".

5 Monreālas konvencijas 19. pantā "Aizkavēšanās" paredzēts:

"Pārvadātājs atbild par zaudējumu, kas radies, aizkavējot pasažieru, bagāžas vai kravas pārvadāšanu ar lidmašīnu. Tomēr pārvadātājs neatbild par zaudējumu, kas radies aizkavējuma rezultātā, ja viņš pierāda, ka viņš, viņa darbinieki un pārstāvji darīja visu, kas bija nepieciešams, lai novērstu zaudējumu, vai arī ka tam vai tiem šāda darbība bija neiespējama."

6 Šīs konvencijas 31. pants "Sūdzību pieteikšanas termiņš" noteikts:

"1. Reģistrētās bagāžas vai kravas saņemšana bez sūdzības pieteikšanas no tādas personas puses, kura ir tiesīga to saņemt, ir *prima facie* pierādījums tam, ka tā ir piegādāta labā stāvokl[ī] un saskaņā ar pārvadājuma dokumentu vai ierakstu, kas saglabāts ar 3. panta 2. punktā un 4. panta 2. punktā minēto citu līdzekļu palīdzību.

2. Zaudējumu gadījumā personai, kura ir tiesīga saņemt bagāžu vai kravu, tūlīt pēc zaudējuma atklāšanas, bet reģistrētās bagāžas gadījumā ne vēlāk kā septiņu dienu laikā pēc saņemšanas un kravas gadījumā ne vēlāk kā 14 dienu laikā pēc saņemšanas dienas jāiesniedz sūdzība pārvadātājam. Bagāžas vai kravas aizkavēšanas gadījumā sūdzība jāsagatavo ne vēlāk kā 21 dienu pēc dienas, kad bagāža vai krava tika nodota viņa rīcībā.

3. Katra sūdzība ir jāsagatavo rakstiskā veidā un jānodod vai jānosūta iepriekš minētajos termiņos.

4. Ja augstāk minētajos termiņos sūdzība nav sagatavota, pret pārvadātāju neizvirza prasību par zaudējumu atlīdzināšanu, izņemot gadījumu, kad no viņa puses ir vērojama krāpšana."

Savienības tiesības

7 Saskaņā ar 3. panta 1. punktu Padomes Regulā (EK) Nr. 2027/97 (1997. gada 9. oktobris) par gaisa pārvadātāju atbildību, veicot pasažieru un viņu bagāžas gaisa pārvadājumus (OV 1997, L 285, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 13. maija Regulu (EK) Nr. 889/2002 (OV 2002, L 140, 2. lpp.), "Kopienas gaisa pārvadātāju atbildību par pasažieriem un viņu bagāžu reglamentē visi Monreālas Konvencijas noteikumi, kas attiecas uz šo atbildību".

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

8 2021. gada 15. decembrī AD un divas citas personas veica lidojumu, kas bija rezervēts *Iberia*, no Frankfurtes pie Mainas (Vācija) uz Panamas pilsētu (Panama) ar pārsēšanos Madridē (Spānija). Tā kā viņu bagāža Panamā nenonāca laikus, AD tajā pašā dienā paziņoja par bagāžas neesamību un telefoniski sazinājās ar *Iberia* bagāžas meklēšanas dienestu.

9 Šīs situācijas dēļ AD un personas, kas ceļoja ar viņu, atlika ceļojuma turpinājumu, un AD *Iberia* kontaktveidlapā norādīja, ka vēlas, lai šī sabiedrība ar viņu personīgi sazinātos ne vēlāk kā 2021. gada 18. decembrī, pretējā gadījumā viņi iegādāsies aizstājošu aprīkojumu un turpinās savu ceļojumu. Tā kā *Iberia* nesniedza atbildi, viņi iegādājās aizstājošo aprīkojumu. Tikai pēc tā iegādes 2021. gada 20. decembrī minētā bagāža tika piegādāta Panamā.

10 Ar prasību, ko *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas pirmās instances tiesa, Vācija) AD saskaņā ar savām tiesībām, kā arī tiesībām, ko viņam nodevušas personas, kuras ceļoja kopā ar AD, pieprasīja *Iberia* atlīdzināt minētā aizvietojošā aprīkojuma izmaksas, ceļa izdevumus un biļešu cenu par aizstājošo lidojumu.

11 Ar 2023. gada 30. janvāra spriedumu šī tiesa noraidīja prasību, pamatojoties uz to, ka nav ievērots Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrajā teikumā paredzētais sūdzības iesniegšanas termiņš un ka nav piemērojams arī šīs konvencijas 31. panta 4. punktā paredzētais izņēmums.

12 AD par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa, Vācija), kas ir iesniedzējtiesa.

13 AD uzskata, ka tā paziņojums, kurā pieprasīts, lai *Iberia* ar to sazinās ne vēlāk kā 2021. gada 18. decembrī, bija pirms paredzētā termiņa iesniegta sūdzība par zaudējumiem, ar kuru *Iberia* ir pienācīgi informēta par zaudējumu nenovēršamību un kurā ir ievērots Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrajā teikumā noteiktais termiņš. Ņemot vērā, ka *Iberia* zināja, ka ar AD nav notikusi personiska sazināšanās pēdējā minētā noteiktajā termiņā un ka šajā datumā attiecīgā bagāža netika nodota, tā jau esot informēta, ka minētajā datumā ir radušies zaudējumi šīs tiesību normas izpratnē. Šādos apstākļos pēc šīs bagāžas izsniegšanas noteikt jaunu termiņu neesot nepieciešams.

14 Savukārt *Iberia* uzskata, ka reāli novērtēt radušos zaudējumus var tikai pēc bagāžas izsniegšanas.

15 Šādos apstākļos *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrajā teikumā noteiktais ir absolūts prekluzīvais termiņš un katrā ziņā ir jāinterpretē tādējādi, ka sūdzība ir jāiesniedz 21 dienas laikā pēc bagāžas atgūšanas, vai tomēr sūdzību var iesniegt arī pirms bagāžas atgūšanas?"

Par prejudiciālo jautājumu

16 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrais teikums jāinterpretē tādējādi, ka sūdzība bagāžas pārvadājuma aizkavēšanās dēļ noteikti jāiesniedz 21 dienas termiņā no datuma, kad attiecīgā bagāža tika nodota tās adresāta rīcībā, vai ka šī sūdzība var tikt iesniegta pirms šī datuma.

17 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 2027/97, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu Nr. 889/2002, 3. panta 1. punktu Eiropas Savienības gaisa pārvadātāju atbildību par pasažieriem un viņu bagāžu reglamentē visi Monreālas Konvencijas noteikumi, kas attiecas uz šo atbildību.

18 Līdz ar to kopš Monreālas konvencijas spēkā stāšanās datuma attiecībā uz Savienību, proti, kopš 2004. gada 28. jūnija, šīs konvencijas normas ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa un Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par tās interpretāciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 17. februāris, *Air Baltic Corporation*, C-429/14, EU:C:2016:88, 22. un 23. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

19 Runājot par šādu interpretāciju, 1969. gada 23. maija Vīnes konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām (*Recueil des traités des Nations unies*, 1155. sēj., 331. lpp.) 31. pantā, kurā atspoguļotas vispārējās starptautiskās tiesības un kura normas ietilpst Savienības tiesību sistēmā, ir precizēts, ka līgums ir jāinterpretē godprātīgi, atbilstoši parastajai nozīmei, kāda piešķirama tā noteikumiem attiecīgajā kontekstā, ņemot vērā tā priekšmetu un mērķi (spriedums, 2022. gada 20. oktobris, *Laudamotion*, C-111/21, EU:C:2022:808, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 Šajā ziņā vispirms no Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrā teikuma izriet, ka bagāžas vai kravas novēlotas saņemšanas gadījumā šīs bagāžas vai kravas saņēmējam ir jāiesniedz pārvadātājam sūdzība ne vēlāk kā 21 dienas laikā no dienas, kad bagāža vai attiecīgā krava viņam tika izsniegta.

21 Lai gan šajā tiesību normā noteikts 21 dienas prekluzīvais termiņš no bagāžas izsniegšanas dienas, lai iesniegtu šādu sūdzību, tajā ir noteikta tikai pēdējā diena termiņam, pēc kura beigām principā vairs nav iespējams likumīgi iesniegt šo sūdzību. Burtiska šīs tiesību normas formulējuma interpretācija norāda uz to, ka minēto sūdzību var iesniegt jebkurā brīdī no bagāžas vai kravas piegādes aizkavēšanās konstatēšanas līdz šī termiņa beigām, tātad pat pirms šī datuma.

22 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka, lai gan Monreālas konvencijas 31. panta 2. punktā nav skaidri paredzēta iespēja iesniegt sūdzību pirms attiecīgās bagāžas izsniegšanas, šī tiesību norma var tikt interpretēta tādējādi, ka sūdzība saskaņā ar to var tikt iesniegta pirms šī datuma.

23 Turpinājumā jānosaka, vai šo interpretāciju, kas izriet no Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrā teikuma formulējuma, apstiprina šīs tiesību normas konteksts.

24 Šajā ziņā, pirmām kārtam, jākonstatē, ka Monreālas konvencijas 31. panta 1. punktā paredzēts, ka reģistrētās bagāžas saņemšana bez sūdzības pieteikšanas no tās personas puses, kura ir tiesīga to saņemt, ir *prima facie* pierādījums tam, ka tā ir piegādāta labā stāvokli un saskaņā ar pārvadājuma dokumentu vai ierakstu, kas saglabāts ar šīs konvencijas 3. panta 2. punktā minēto citu līdzekļu palīdzību.

25 Līdz ar to tādas gaisa pārvadātājam adresētas sūdzības kā pamatlietā, kuru gaisa pārvadātājam adresējis pasažieris, mērķis ir paziņot pārvadātājam, ka reģistrētā bagāža nav tikusi piegādāta labā stāvoklī un/vai saskaņā ar pārvadājuma dokumentu vai reģistrāciju, kas saglabāta ar minētās konvencijas 3. panta 2. punktā minētajiem citiem līdzekļiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 12. aprīlis, *Finnair*, C-258/16, EU:C:2018:252, 50. punkts), it īpaši attiecībā uz brīdi, kad šādai piegādei bija jānotiek.

26 Otrām kārtām, saskaņā ar Monreālas konvencijas 19. panta pirmo teikumu "pārvadātājs atbild par zaudējumu, kas radies, aizkavējot pasažieru, bagāžas vai kravas pārvadāšanu ar lidmašīnu".

27 No tā izriet, ka šīs konvencijas 31. panta 1. punkts, lasot to kopsakarā ar minētās konvencijas 19. panta pirmo teikumu, jāinterpretē tādējādi, ka tādas attiecīgā pasažiera sūdzības, kāda tika iesniegta pamatlietā, mērķis ir informēt gaisa pārvadātāju par zaudējumiem, kas radušies bagāžas vai kravas aviopārvadājumu aizkavēšanās dēļ (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 12. aprīlis, *Finnair*, C-258/16, EU:C:2018:252, 52. punkts).

28 Tādējādi jākonstatē, ka arī no konteksta, kādā iekļaujas Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrais teikums, izriet, ka par zaudējumiem, kas radušies bagāžas gaisa pārvadājuma aizkavēšanās dēļ, jābūt iespējai paziņot gaisa pārvadātājam no brīža, kad attiecīgais pasažieris uzzina par šo aizkavēšanos, un ne vēlāk kā 21 dienas laikā no dienas, kad šī bagāža būs nodota viņa rīcībā, un šim pasažierim nav jāgaida, kamēr minētā bagāža tiks nodota viņa rīcībā.

29 Turklāt šo konstatējumu apstiprina fakts – kā izriet no Monreālas konvencijas 19. panta otrā teikuma –, ka pārvadātājs neatbild par zaudējumu, kas radies aizkavējuma rezultātā, ja viņš pierāda, ka viņš, viņa darbinieki un pārstāvji darījuši visu, kas nepieciešams, lai novērstu zaudējumu, vai arī ka tam vai tiem šāda darbība bija neiespējama.

30 Proti, kā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā ir norādījusi iesniedzējtiesa, sūdzības paziņošana attiecīgajam pārvadātājam par bagāžas pārvadājuma aizkavēšanos pirms datuma, kurā attiecīgā bagāža ir nodota tās adresāta rīcībā, var ļaut šim pārvadātājam pēc iespējas ātrāk savākt informāciju, kas nepieciešama, lai varētu iesniegt šādus pierādījumus, un tādējādi tikt atbrīvotam no atbildības saskaņā ar šo tiesību normu.

31 Visbeidzot, šī sprieduma 22. punktā izklāstītā interpretācija atbilst arī Monreālas konvencijas mērķiem. Proti, saskaņā ar šīs konvencijas trešo apsvērumu valstis, kas ir šīs konvencijas puses, atzīstot, "cik svarīgi ir nodrošināt patērētāju interešu aizsardzību starptautisko gaisa pārvadājumu jomā un vajadzību pēc taisnīgas kompensācijas, kas noteikta, balstoties uz atlīdzināšanas principu", ir nolēmušas uz gaisa pārvadātājiem attiecināt no vainas neatkarīgas atbildības sistēmu. Šāda sistēma nozīmē arī, kā izriet no konvencijas piektā apsvēruma, "objektīv[u]

[taisnīgu] interešu līdzsvar[u]" starp gaisa pārvadātāju un pasažieru "intere[sēm]" (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 6. jūlijs, *Austrian Airlines* (Pirmā palīdzība gaisa kuģī), C-510/21, EU:C:2023:550, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Minētās konvencijas 31. panta 2. punkta otrā teikuma interpretācija, saskaņā ar kuru attiecīgajiem pasažieriem tiek liegta iespēja iesniegt sūdzību bagāžas pārvadājuma aizkavēšanās dēļ pirms dienas, kurā viņu bagāža tika nodota viņu rīcībā, apdraudētu šo līdzsvaru, jo sūdzības formalitātes izpilde tiktu pakārtota papildu nosacījumam, kas nav nepieciešams, un turklāt būtu pretrunā pārvadātāju interesēm, kā tas izriet no šī sprieduma 30. punkta.

33 No iepriekš izklāstītā izriet, ka uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Monreālas konvencijas 31. panta 2. punkta otrais teikums jāinterpretē tādējādi, ka sūdzība bagāžas pārvadājuma aizkavēšanās dēļ var tikt iesniegta pirms dienas, kurā attiecīgā bagāža tika nodota tās saņēmēja rīcībā.

Par tiesāšanās izdevumiem

34 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, ka s radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

Konvencijas par dažu starptautisko gaisa pārvadājumu noteikumu unifikāciju, kas 1999. gada 28. maijā noslēgta Monreālā, ko Eiropas Kopiena parakstījusi 1999. gada 9. decembrī un kas tās vārdā apstiprināta ar Padomes 2001. gada 5. aprīļa Lēmumu 2001/539/EK, 31. panta 2. punkta otrais teikums

jāinterpretē tādējādi, ka

sūdzība bagāžas pārvadājuma aizkavēšanās dēļ var tikt iesniegta pirms dienas, kurā attiecīgā bagāža tika nodota tās saņēmēja rīcībā.

[Paraksti]